MARTINA BJÖRK

”Sjelf är jag visst ingen Latinare”

Tegnér och romersk litteratur

I början av 1804 vann den 21-årige Esaias Tegnér pris i en dikttävling med sin filosofiska dikt ”Den vise”.[1] Dikten framhåller en idealmänniska som är plikttrogen, följer sitt kall, visar mod och är nöjd med sin lott. Som exempel på en sådan person anförs Cato den yngre, romaren som stred på Pompejus sida i kampen mot Caesar. Efter förlusten valde Cato att följa sitt republikanska ideal och begå självmord hellre än att bli benådad av Caesar. Cicero uttrycker flera gånger sin beundran för Catos stoiska hållning och mod.[2] I dikten lyfter Tegnér fram ytterligare en av Ciceros förebilder: Regulus, konsul under andra puniska kriget. Cicero berättar att Regulus värderade ett löfte till sina fiender så högt att han var beredd att dö för det.[3]

Tegnér var drillad i latin och läste de romerska författarna redan som barn. Man skulle därmed kunna tänka sig att denna del av hans klassiska bildning också syntes i hans diktning, men ungdomsdikten ”Den vise” hör till de få exempel där det romerska får utrymme – och då för att upphöja ett romerskt ideal snarare än att uttrycka beundran för de romerska författarna.

Varför denna relativa frånvaro av romersk litteratur? Eftersom Tegnér var professor i grekiska klappade förstås hans hjärta mer för grekiskan än för latinet, men han tycks ha behärskat båda språken lika väl. Kanske imponerade romarnas hjältemod mer på honom än deras författarinsatser? Jag kommer här att undersöka de influenser från ro-

1 Dikttävlingen arrangerades av Kungl. Vetenskaps- och Vitterhets-Samhället i Göteborg. Se brev till G. Rosén 9/2 1804 i Tegnér, Brev I, nr 45. För analyser av dikten, se Böök 1917, s. 17–23, och Lyth 1912, s. 97–107.

2 Se t.ex. Cicero, *Tusculanae disputationes* 1.30.

3 Cicero, *De officiis* 3.26.99–3.29.105.

mersk litteratur som trots allt finns hos Tegnér samt diskutera hur dessa används och varför de är så sällsynta.

TEGNÉRS LATINSKA BILDNING

I ett brev till sin äldre bror Elof berättar en tioårig Esaias Tegnér om sitt dagliga latinpensum som består av läsning av flera kapitel ur Cornelius Nepos biografier.[4] Därtill kommer grammatikstudier och imitationer av Ciceros brev. Fem år senare skriver den flitige ynglingen att han ämnar ägna kommande sommar åt att studera grekiska och romerska författare, i synnerhet deras poesi. Sådana studier ”förädlar smaken”, ”odlar förståndet” och ger ”känsla och jugement af det sköna”, menar femtonåringen.[5]

Som tonåring hittade Tegnér till Homeros. Det blev en livslång kärlek. Även en romersk författare konkurrerade om uppmärksamheten: Horatius. När Tegnér var student i Lund föreslog brodern Elof att han skulle skriva en dissertation om skalden.[6] Någon sådan blev det inte, men däremot en rad andra dissertationer författade på latin, företrädesvis om grekiska litterära ämnen.[7] Tegnérs obehindrade förmåga att uttrycka sig på romarnas språk väckte beundran.[8] Själv var han inte lika övertygad. Han prövade att dikta på språket men var inte nöjd med resultatet.[9] ”Sjelf är jag visst ingen Latinare”, som han uttryckte det.[10]

ROMERSKA CITAT OCH LITTERÄRA REFERENSER

I den lilla skriften *Tegnér och antiken* letar Erik Wistrand romerska avtryck i Tegnérs texter. I breven finner han citat från främst Vergilius och Horatius, men också från Terentius, Cicero, Catullus, Lucretius, Livius, Ovidius, Lucanus, Martialis, Tacitus

4 Brev till Elof Tegnér 19/2 1793, Brev I, nr 1.

5 Brev till J. Branting 16/2 1798, Brev I, nr 5.

6 Brev från Elof Tegnér till Esaias Tegnér 25/10 1801, Tegnér 1882, s. 8–9. Tegnér gjorde prosaöversättningar av Horatius oden och epoder, vilka finns bevarade i handskrifter i Tegnérsamlingen i Lunds universitetsbibliotek.

7 Exempel på dissertationer är *Vita Anacreontis* (Anacreons liv) 1801, *De caussis ridendi* (Om skäl att skratta) 1802, *De Diis Iliadis* (Om *Iliadens* gudar) 1804 och *De Platone artem poëticam improbante* (Om Platon, klandrande poesikonsten) 1820.

8 Wistrand 1981, s. 7; Lyth 1912, s. 37.

9 ”Jag har i min ungdom läst mycket i de Latinska poëterna, har äfven sjelf som Student, gjort Latinsk vers till husbehof: men det ville aldrig rätt lyckas mig, och jag nedlade snart denna rörelse.” Brev till C. G. von Brinkman 13/2 1834, Brev VII, nr 83.

10 Brev till C. P. Hagberg 28/1 1821, Brev II, nr 106.

och Juvenalis, till synes citerade ur minnet.[11] Vidare upptäcker Wistrand inspiration från romersk litteratur i poesin. Exemplen rör ofta enstaka fraser, som i och för sig skulle kunna vara inlånade eller inspirerade från latinet, men också utgöra etablerat poetiskt språk.

När Wistrand till exempel härleder formuleringen ”stå och dricka himlen” till Vergilius *haurire caelum* i *Aeneiden*,[12] medger han att den lika gärna kan ha nått Tegnér via tyska poeter.[13] En annan sådan översättning eller latinism är, menar Wistrand, frasen ”tog ej emot den sista suck du drog” i sorgedikten över brodern Lars Gustaf från 1802.[14] Både Cicero och Ovidius använder uttrycket *postremum spiritum ore excipere*.[15] Wistrand nämner också dikten ”Den lycklige” till Emeli Selldén med Catullus ”Ille mi par esse” som exempel på lån från den romerska litteraturen.[16] Men eftersom den dikten i sin tur är en imitation av en Sapfodikt ligger det förmodligen närmare till hands att anta att det är den grekiska förlagan som Tegnér vill imitera. Frasen ”Man gör Brudgummen till viljes och gör Bruden ej emot” i dikten ”Till en mor” (1830) är, enligt Wistrand, en referens till Catullus kända ”Miser Catulle” och raderna *ibi illa multa tum iocosa fiebant, quae tu volebas nec puella nolebat*, ”där lektes dessa många lekar som du var villig till och din flicka inte heller sa nej till”.[17] Wistrand nämner också en passage från dikten ”Till min hembygd” (1804), om en tall som stiger ned för att tjäna människorna genom att byggas till skepp.[18] Denna bild hittar han i Ovidius *Metamorfoser*,[19] men det är över huvud taget ett litterärt grepp som används i antik litteratur, att pinjeträd huggs ned för att bli skepp.[20]

Wistrand anför några fler exempel som, om de inte kan bevisas som direkta, ändå är indirekta. Han uttrycker själv förvåning över hur lite som syns av Tegnérs antika beläsenhet i dennes egna skriftliga produktion.[21] En förklaring som han föreslår är Tegnérs

11 Wistrand 1981, s. 9–10.
12 Vergilius, *Aeneiden* 10.899.
13 Wistrand 1981, s. 10–12. Citatet har Wistrand hämtat ur dikten ”Vid invigningen af Gårdsby kyrka” 1837.
14 Wistrand 1981, s. 10–11.
15 Cicero *In Verrem* 2.5.45.118 och *De inventione* 1.108; Ovidius *Ars amatoria* 3.746.
16 Wistrand 1981, s. 16–17.
17 Catullus 8. Min översättning.
18 Wistrand 1981, s. 18.
19 Ovidius *Metamorfoser* 1.94–95, s. 132–134.
20 Se t.ex. Euripides *Medea* 1–6 eller de inledande raderna i dramat med samma namn av Ennius, citerade av exempelvis Cicero i *De fato* 35.
21 Wistrand 1981, s. 21–22. Se även Wrangel 1932, II, s. 159–161, som gör samma observation.

självständighet,[22] något som jag tror att det ligger mycket i, då ett alltför flitigt och explicit användande av antika författares texter skulle tyda på bristande diktarsnille.

Wistrand talar om Tegnérs kallsinnighet inför den latinska bildningen, och att den har sin grund i ”det onaturliga och ensidiga sätt, varpå latin lästes både i skola och vid universitet”.[23] Han anar att den högre undervisningens inriktning på språkfärdighet på bekostnad av studier av litteratur kan ha påverkat denne känslornas poet. Enligt Wistrand önskade Tegnér att språket skulle bli ett medel för att förstå litteraturen, inte litteraturen ett medel för att lära sig språket. Wistrand hänvisar till hyllningsdikten till professor Johan Lundblad, i vilken Tegnér uppmanar till inlevelse när de klassiska författarna studeras: ”Känn deras känslor.”[24] Tegnér var själv en spirituell lärare som ville blåsa anda i litteraturen. Studenter vid Lunds universitet som hade Tegnér som lärare vittnar om hans kärlek och entusiasm inför den grekiska litteraturen. Enligt dem gjorde han de grekiska författarna både förstådda och älskade genom sin entusiasm och kunnighet.[25]

I en annan bok, med samma titel som Wistrands skrift, *Tegnér och antiken*, ser Erik Lindskog hos Tegnér ”böjelsen för det retoriska och didaktiska ävensom det satiriska anslaget” som ”romerska släktdrag”.[26] Det är ett allmänt hållet omdöme som skulle kunna illustrera hur Tegnérs beläsenhet i romersk litteratur tar sig uttryck i hans egen produktion på ett mer övergripande plan. Tyvärr ger Lindskog inga exempel ur Tegnérs författarskap för sitt påstående.

Däremot strösslar Tegnér sina brev och tal med latinska citat. Det är vittert och ofta humoristiskt. Utifrån Johnny Strands förteckning över grekiska och latinska citat i Tegnérs brev är det lätt att konstatera att Horatius är den mest citerade romerske författaren.[27] Det egna skrået, poeternas, kallar han skämtsamt med Horatius ord ”skaldernas retliga släkte” (*genus irritabile vatum*).[28]

Så var ju också Horatius en favorit från ungdomen. När Tegnér talar om god undervisning vid de småländska gymnasierna låter han Horatius råd till författare i *Ars*

22 Wistrand 1981, s. 22.
23 Wistrand 1981, s. 24.
24 Wistrand 1981, s. 24–25. Hyllningsdikten ”J. Lundblad” 1822, SS I, s. 641.
25 Wieselgren 1929, s. 29–30; Wrangel 1932, II, s. 131–134; Ahnfeldt 1963, s. 37–38.
26 Lindskog 1910, s. 27.
27 Strand 1984.
28 Horatius, *Epistulae* 2.2.102. ”Men du känner ’genus irritabile Vatum’ af dig sjelf om ej af andra”, skriver han till vännen C. G. von Brinkman 21/1 1824, Brev III, nr 3. Citatet finns även i brev till Bernhard von Beskow 30/9 1830, Brev VI, nr 51; i brev till J. J. Berzelius 29/1 1835, Brev VII, nr 194; i brev till C. E. von Weigel 12/3 1835, Brev VII, nr 203 samt i brev till P. D. A. Atterbom, författat omkring den 25 september 1839, Brev IX, nr 176.

poetica utgöra pedagogisk ledstjärna för åhörarna. Till lärarna i Växjö säger han: *Scribendi recte sapere est & principium & fons*, vilket betyder ”att ha kunskap är både grunden och källan till att skriva korrekt”.[29] Därefter leker han med citatet genom att byta ut *scribendi recte*, ”skriva korrekt”, mot *recte informandi*, ”utbilda korrekt”, eller som han själv sammanfattar det: ”undervisningens yttersta grund och källa är kunskap”.[30]

Vilhelm Andersen, som letar spår efter Horatius i en mängd olika författarskap, ägnar ett kapitel åt Tegnér. Han konstaterar dock att det är mer tunnsått med påverkan från Horatius än man skulle kunna vänta. *Frithiofs saga* har inte en enda Horatiusreferens,[31] skriver han, ej heller Tegnérs erotiska diktning.[32] Inspiration från Horatius dikt ”Vides ut alta stet” finner Andersen i Tegnérs vinterdikt ”Lustigt över slätten spänner” (1820).[33] Efter vad jag kan se är snön den enda gemensamma nämnaren, varför jämförelsen i mina ögon ter sig föga övertygande. Andersen hittar även påverkan från Horatiuscitat i Tegnérformuleringar. För egen del finner jag även dessa en smula långsökta eller av så pass allmän filosofisk karaktär att de skulle kunna kallas slumpmässiga. Ett exempel som anförs är de berömda Tegnérorden: ”Hvad du ej klart kan säga vet du ej, / med tanken ordet föds på mannens läppar, / det dunkelt sagda är det dunkelt tänkta”, som Andersen härleder från den formulering hos Horatius vilken brukar förkortas *rem tene, verba sequentur*, ”behärska ämnet, så följer orden”.[34] Jämförelsen framstår inte som solklar, men behöver ändå inte avfärdas. Det är ett rimligt antagande att de många sentenserna från Horatius och andra romerska författare indirekt har påverkat Tegnérs diktning. Ingen svensk poet kan väl mäta sig med Tegnér i antalet kärnfulla, slagkraftiga formuleringar som blivit bevingade uttryck. Utöver redan nämnda har vi ”Det går en liklukt genom mänskolivet”; ”Vad våldet må skapa är vanskligt och kort”; ”Det starka är det sköna värt”; ”Miste du en, stå dig tusen åter”.

En annan typ av referens är den mytologiska. När Tegnér vill angripa människor som förargar honom tar han vid ett par tillfällen till en otäck best ur *Aeneiden*, den människoätande Cacus (namnet i sig betyder *ond* på grekiska).[35] Här är det hans litterära trätobroder Lorenzo Hammarsköld som liknas vid monstret: ”Angriper man nu

29 *Bellum Troianum orditur ab ovo*, Horatius, *Ars poetica* 309. Min översättning.
30 ”På Wexiö gymnasium”, 1830, AS I, s. 214. Min översättning.
31 Andersen 1948, s. 83.
32 Andersen 1948, s. 99.
33 Andersen 1948, s. 79–80.
34 Horatius, *Ars poetica* 310–311. Min översättning.
35 Vergilius, *Aeneiden* 8.193 ff.

denne man på förnuftiga grunder, går man honom på lifvet med skäl och bevis, då gör han som Cacus i Æneiden, han pustar rök och mörker omkring sig i sin håla."[36]

På Oscarsdagen 1823 i Lund håller Tegnér tal till det nyförlovade kronprinsparet Oscar och Josefina. I det gör han en jämförelse med den mytologiska berättelsen om Medea och Pelias döttrar, hämtad ur Ovidius *Metamorfoser*,[37] för att förklara vikten av långsamma förändringar i samhället:

> Fabeln berättar oss om Pelias döttrar, som på en gång ville föryngra sin ålderstegne far derigenom att de tappade ungt blod i hans ådror: följden var den naturliga, att det gamla blodet förrann honom, och det nya ville ej stadna. Så är det även med Statskroppen. Det nyare bättre måste efter hand ingå i dess blodmassa, och småningom förtränga de osunda vätskorna. Folken måste uppfostras till de nya formerna, liksom de i sekler varit uppfostrade till de gamla.[38]

Mer ingående än så här blir det sällan. Referenser till romersk litteratur förekommer som synes, men i liten skala. Tegnér använder den romerska litteraturen i citat- eller anekdotform för att förstärka eller understryka vad han vill säga. Även om han vid ett par tillfällen talar om författarnas "afgrundsdjupa Romaretankar",[39] utvecklar han inte vad deras djup består i. Den som söker romerska influenser hos Tegnér får därför leta, ofta i mindre kända alster.

LATIENS NORDISKA SKALDER

Ett sådant alster är "Skaldebref" (1815), som utgör ett tydligt exempel på påverkan från romersk litteratur. Dikten är en Ovidiusimitation, tillägnad den framstående poeten, översättaren och akademiledamoten Gudmund Jöran Adlerbeth.[40] Det är faktiskt Ovidius (med tillnamnet Naso) själv som talar i dikten, som om det vore den romerske skalden som hade fattat pennan. På så vis påminner dikten om Ovidius exildikter, men också om hans *Heroides*, i vilken mytologiska gestalter skriver förmanande brev

36 Ur "Svar på L. Hammarskölds historisk-kritiska förklaring", SS II, s. 330. Se även brev till C. G. Brunius 3/5 1818, Brev II, nr 24.

37 Ovidius, *Metamorfoser* 7.297–349.

38 "Tal på Oscarsdagen 1823 i Lund", AS I, s. 104–105.

39 I "Till Martina, vid hennes dotters död" 1839, SD VI, s. 113. Se även "I Jönköpings skola" 1827, i vilket Tegnér talar om "de verldsomfattande romaretankarna", SS II, s. 112.

40 Om tidens översättningar till svenska av antik diktning samt Tegnérs syn därpå, se Tengström 2014.

till sina älskade.[41] Versmåttet är det som Ovidius ofta diktade på, elegiskt distikon. Vid tiden för diktens tillkomst hade Adlerbeth översatt Vergilius tre stora verk *Aeneiden*, *Bucolica* och *Georgica*. Han hade också översatt satirer och epistlar av Horatius och skulle två år senare ge ut hans oden och epoder.

I inledningen av ”Skaldebref” träder Ovidius fram ur dödsriket och hälsar Adlerbeth som en stor poet, vars diktning introducerats för de gamla döda poeterna genom gudarnas budbärare Mercurius, ”Majas bevingade son”:

> *Naso* till *Adlerbeth* sin helsning ur skuggornas rike!
> Majas bevingade son förer den villigt till dig.
> Ty från diktningens land ännu besöker han jorden,
> ännu med gyllene spöet jagar han skuggorna hit.
> Språksam lärer han oss hvad skönt, som bildas deruppe,
> genom den vingades mun känna vi sången i Nord.[42]

Mercurius har rest ”från diktningens land”. Huruvida detta land är Grekland eller Rom framgår inte, men det verkar som om det i det här fallet handlar om Rom. Senare i dikten talas det om ”Latiens skalder”,[43] vilket talar för att Tegnér här låter dem få företräde framför grekerna.

Diktens Ovidius berättar att Kellgren (även han översättare av romerska författare) stolt läst upp både Vergilius- och Horatiusöversättningarna för de gamla romarna, som har applåderat av hänförelse. Men Ovidius själv då? Borde inte han hedras med en översättning av Adlerbeth? Jo! Tegnér vill uppmuntra sin vän att ta sig an Ovidius. Följande passage imiterar typisk ovidiansk skälmskhet. Den ”illfundige guden” är Mercurius, som viskar i Ovidius öra att Adlerbeth nog har glömt honom.

> Se, då nalkades mig med hån illfundige Guden,
> hviskade, hörd av en hvar: ”Naso, dig glömmer han dock,
> dig, som lefde likväl, som dog vid Asarnas vagga,
> dig: som diktade sjelf, tror jag, i Göthiska ljud.”[44]

Raderna alluderar på Ovidius exildikt *Epistulae ex Ponto* 4.13, i vilken den landsförvisade diktaren meddelar att han har börjat skriva på det inhemska språket, getiska.

41 För Tegnér och heroiddiktning, se Sjödin 2018.
42 SD II, s. 186.
43 SD II, s. 186.
44 SD II, s. 186.

Likheten med ordet ”Göthiska” och platsen för Ovidius exil föranleder Tegnér, själv medlem av Götiska förbundet, att koppla samman Ovidius med nordisk litterär tradition och ge Adlerbeth en anledning att välja Ovidius diktning till sitt kommande projekt.[45]

Vidare talar Ovidius om sin ställning som en av de tre stora, jämte Vergilius och Horatius:

> Mången helsade mig för den Romerska sångens Triumvir,
> efter de prisade två nämnde man äfven mitt namn.
> Böcker, tre gånger fem, om förvandlade former jag diktat,
> dikten, så säger man mig, lefver i minnet ännu.[46]

Det sista versparet i citatet ovan är en direkt referens till en passage i öppningsdikten i *Tristia*, där Ovidius själv sammanfattar sin litterära produktion.[47] ”Böcker, tre gånger fem” är hans *Metamorfoser*, som består av just femton böcker.[48]

”Skaldebref” avslutas med en hälsning från Ovidius till hans svenske kollega Adlerbeth om att denne själv en dag kommer att upptas i deras skara:[49] Adlerbeth kallas ”svensken med romaresinnet”:

> Derför är plats i vårt lag för Svensken med Romaresinnet,
> Latiens skalder en dag famna sin nordiska bror.[50]

Roms skalder hade en annan bror i Tegnérs latinlärare, professor Johan Lundblad, som var verksam vid Lunds universitet och samtidigt framstående latindiktare. I ett brev till Carl Peter Hagberg påpekar Tegnér att den romerska litteraturen hålls på en högre nivå i Lund än i Uppsala genom professor Lundblads försorg.[51] Tegnérs levnads-

45 Adlerbeth skulle komma att översätta Ovidius *Metamorfoser*, som gavs ut postumt 1820.
46 SD II, s. 186–187.
47 Ovidius, *Tristia* 1.105–120.
48 Ovidius, *Tristia* 1.117.
49 Något liknande uttrycks även i ”Sång den 5 april 1836”, i vilken Adlerbeth hyllas som en nordisk romare: ”Roms Sångar-gudar flyttade till Norden / med ADLERBETH – en Romare i slägt / med dem till andan, icke blott till orden”, SD VI, s. 73.
50 SD II, s. 187.
51 Brev till C. P. Hagberg 28/1 1821, Brev II, nr 106.

tecknare Evert Wrangel håller Lundblad som den främste i sitt slag, ”en ciceronian av renaste vatten”, genom vilken latinämnet hade sina glansdagar.[52]

Till en minnesfest år 1822 arrangerad av Lunds universitet, två år efter Lundblads död, skrev Tegnér en hyllningsdikt till sin lärare. I den kommer Lundblad som en halländsk Apollo till den akademiska bondbyn Lund och återuppväcker ”det glömda Latium”, ”med manligt vett, med styrkan och behagen”, förkroppsligande det gamla Rom. Som den professor i romersk poesi och vältalighet som Lundblad var, får hans berömda förmågor representeras av ”Maros sång”, nämligen Vergilius poesi, samt ”Tullii svada”, Ciceros vältalighet.

> När herdegossen med sin lyra kom
> från Hallands hedar, då steg småningom
> det glömda Latium opp för oss i dagen
> med manligt vett, med styrkan och behagen;
> och unga sinnen tjustes än en gång
> av Tullii svada och av Maros sång.[53]

Versmåttet är rimmad blankvers. Något klassiskt versmått blev det således inte för att hedra latinläraren. I Ovidiusimitationen ”Skaldebref” till Adlerbeths ära höll sig skalden till förlagans versmått elegiskt distikon, men annars var Tegnér länge motståndare till att använda klassiska versmått i svensk poesi.[54] Rimmad vers gjorde sig bättre här i Norden, menade han.[55]

Det är värt att stanna upp ett slag vid ett stycke om den milda västanvinden. Raderna lyder som följer:

> Låt stormen gny och rena himlaspegeln,
> och hän mot andra världar jaga seglen,
> men även västan äger sitt behag
> då öm hon läspar på en molnfri dag
> sin klagan, knappast märkbar, genom lunden
> och vaggar blommorna och krusar sunden.
> Skön är den rika, skön den djärva sång,

52 Wrangel 1932, I, s. 50. Lundblad examinerade Tegnér genom att låta honom översätta ur Ovidius *Tristia* och Ciceros *De oratore*. Wrangel 1932, I, s. 221–222.

53 ”J. Lundblad” 1822, SS I, s. 642.

54 Werin 1934, s. 197.

55 Tegnér var inte helt konsekvent i sin ståndpunkt. I *Frithiofs saga* från 1825 förekommer hexameter.

men icke alla följa lätt dess gång,
och mången strålbild obemärkt försvinner:
vad hjärtat diktat helt till hjärtat hinner.[56]

Lågmäld och försiktig, ”knappast märkbar”, men med skön och djärv sång – så beskrivs västanvinden. Är det Lundblad själv som avses? Är det han som åsyftas när västanvinden ”läspar” och att ”icke alla följa lätt dess gång”? Enligt Wrangel ansåg studenten Tegnér att professorns muntliga framställningar lämnade en del att önska: ”Hans föredrag från lärostolen var alldagligt, hackande och stundom löjligt. Jag bevistade därföre sällan hans föreläsningar. Däremot skrev jag så mycket flitigare, dels på (dålig) vers, dels på prosa över de ämnen, han uppgav, och åtnjöt ofta den ära att mina skrifter från katedern upplästes och föreställdes som efterdöme i avseende på språket.”[57] Om föremålet för hyllningen varit närvarande kunde raderna nog ha setts som en förolämpning, inte minst som Tegnér själv var kritisk. Nu var ju Lundblad avliden sedan ett par år, varför raderna kanske väckte en viss ömsint munterhet. Av dikten att döma kompenserades dessutom denna brist av att Lundblads poesi gick direkt till hjärtat.

Att västanvinden nämns är intressant i ett annat avseende, nämligen med tanke på det som sedan följer i dikten. I Ovidius *Metamorfoser* berättas om den vackre Hyacinthus som älskades av Apollo, även kallad *Phoebus* – eller som här hos Tegnér: *Febus*.[58] Medan de båda älskande kastade diskus fick Hyacinthus av misstag skivan i huvudet varpå han föll ned och dog. Ur hans blod växte en väldoftande hyacint. Tegnér diktar:

Sen Hyacinthus dog i Febi famn
och blomman växte opp som bär hans namn,
rätt ofta guden (sagan så förtäljer)
för reslig lager hyacinthen väljer:
den enkla blomman, bilden av hans vän,
som står i dalarna och darra än
med daggens tårar i sitt blåa öga,
den blomman älskar Febus i det höga.[59]

Ovidius låter Apollo hålla ett kort sorgetal över sin dödade vän. Berättelsen är tydligt homoerotisk, inte bara för en modern läsare. I de grekiska versionerna av myten är

56 SS I, s. 643.
57 Wrangel 1932, I, s. 50. Se även Wrangel 1932, II, s. 183.
58 Ovidius, *Metamorfoser* 10.162–219.
59 SS I, s. 643.

Eros den som föranlett kärleken. I *Metamorfoser* låter Ovidius sångaren Orpheus, Apollos son, berätta, och han introducerar sina sånger med följande förklarande ord:

> Lättare toner slår jag nu an, ty om pojkar som gudar
> blivit förälskade i vill jag sjunga, om flickor som lågat
> av en förbjuden eld och hur de fått sona sin lusta.[60]

Apollo älskade Hyacinthus. Vid hans död övergav Apollo sitt Delphi, säger berättaren Orpheus i Ovidius version av myten.[61] I andra versioner spelar västanvinden en avgörande roll i berättelsen. Hos grekerna Lucianus och Philostratus den yngre är Zephyrus en svartsjuk tredje part. När han ser Apollo och den älskade Hyacinthus kasta diskus, blandar han sig i leken och får med sin vindpust diskusen att träffa Hyacinthus, så att han faller död ner.[62]

Man kan undra vad detta erotiska motiv har med Lundblad att göra. Rör det sig om en allusion till Lundblads privatliv? Vem är han i så fall? Västanvinden eller Apollo? Det framstår som föga passande att hedra en bortgången professor, tillika familjefar, med en berättelse om ett homoerotiskt triangeldrama.[63] Men någon sådan association verkar inte dikten ha förmedlat till dåtidens läsare. Vännerna Franzén och Leopold kommenterar dikten, visserligen utan att ge någon hjälp till tolkning. Däremot är de båda entusiastiska. Leopold anser att stycket om Hyacinthus har ”en så frisk och lefvande skönhet, att min egen och de flesta andras poesi måste i jemförelse dermed förekomma mig såsom urblekta blyertsritningar. Det är här, till tanke och stil, Pope och Virgilius förenade.”[64] Även Franzén skriver beundrande: ”För verserna öfver Lundblad tackar jag dig af flera skäl än du tror kanske, eller jag nu hinner förklara. Huru Lundblad, som jag höll för en temligen prosaisk person, skulle kunna ge anledning till en sådan poesi, hade jag ej förut kunnat föreställa mig. Men hvad är det, som du icke kan ge både färg och glans och anda och lif?”[65]

---

60 Ovidius, *Metamorfoser* 10.152–154. Översättning Björkeson 2015.

61 Ovidius, *Metamorfoser* 10.166–167.

62 Hos Lukianos, *Gudarnas dialoger* 17 (Hermes och Apollo) och Philostratus d.y., *Bilder* 14, finner man versionen med Västanvinden, Zephyrus, som den som blir svartsjuk och hämndlysten därför att Hyacinthus föredrar Apollo framför honom.

63 Hyacinten som symbol för förgänglig kärlek förekommer i Hedvig Charlotta von Nordenflychts sorgesång över en döende blomma, ”Över en hyacint”. Dikten tolkas ofta biografiskt, som en olycklig kärlekshistoria mellan författarinnan och en yngre man.

64 Brev från C. G. af Leopold 17/1 1823, Tegnér 1882, s. 188.

65 Brev från F. M. Franzén 10/1 1823, Tegnér 1882, s. 185.

Tegnér i profil. Odaterad akvarell av L. H. Roos af Hjelmsäter. (Foto: Cecilia Heisser/Nationalmuseum.)

TEGNÉR SOM SMAKDOMARE ÖVER DEN ROMERSKA LITTERATUREN

Innan Tegnér erhöll sin professur i grekiska var han docent i estetik. Inom ramen för ämnet estetik höll han år 1808 en föreläsning i romersk litteraturhistoria. Tyvärr är den inte bevarad i sin helhet. Föreläsningen rör värdet av de romerska litterära verken.

Tegnér inleder med att sammanfatta det bästa av det grekiska och romerska. ”De fullkomligaste verken i tekniskt hänseende är verken av Homeros och Sofokles, Vergilius *Georgica* och *Aeneiden* samt Horatius oden”, skriver han.[66] Därefter delar han in den romerska litteraturen i tre perioder: före, under och efter Augustus, eller morgon, middag och kväll, som han kallar det. Det är under Augustus, middagstiden, som den romerska perioden når sin höjdpunkt, den epok som ofta kallas den litterära guldåldern.[67]

Under den första perioden nämns inledningsvis de äldsta författarna, av vilka endast kvarstår fragment.[68] Därefter avhandlas dramatikerna Plautus och Terentius, vilka båda ges stort utrymme.[69] De får representera det som de romerska författarna var för nyhumanisterna och för Tegnér: efterhärmare av det grekiska.[70] Framväxten av talekonsten tas också upp. Cicero nämns, men bara i förbigående, kanske därför att han av romantikerna ansågs vara en epigon och ointressant som författare i egen kraft. Av föreläsningen att döma är Tegnér av denna åsikt. Ur Ciceros rika produktion är det bara verket *Brutus* som omnämns.[71] Däremot citeras Cicero beträffande sina uttalanden om andra författare.

Lucretius och Catullus är annars de, jämte nämnda dramatiker, som avhandlas i den första perioden.[72] I jämförelse med Vergilius och Horatius didaktiska dikter är Lucretius versbildning enligt Tegnér ”rå” och ”kraftig”, hans språk ”icke nog varmt”, hans framställning ”ej nog bildande”.[73] ”Han framställer sitt system så omständligt, så regelmässigt, så naket och utan prydnad, så att man lätt inser att hans afsigt blott är undervisning, intet aesthetiskt nöje.”[74] Tegnér medger dock att *De rerum natura* trots allt har ”enskilta sköna och poetiska ställen”.[75] Catullus har förmågan att ”förena ett lätt joller med känsla”.[76] Elegierna betraktas som ”impromptuer”, spontana infall. Bland dem skattar han dikt nummer 65 till Hortalus främst, en dikt om den förlamande sorgen som inträffat efter en broders död. Tegnér uppskattar den särskilt, eftersom

66 Ur föreläsningen ”Romersk litteraturhistoria”, Tegnér 1913, s. 354.
67 Tegnér 1913, s. 356.
68 Tegnér 1913, s. 357–361.
69 Tegnér 1913, s. 361–367.
70 ”Grekiska litteraturen är rikare och självständigare, och förhåller sig i flera fall till den romerska, som originalet till efterbildningen.” Ur ”I Jönköpings skola” 1827, SS II, s. 114.
71 Tegnér 1913, s. 368.
72 Tegnér 1913, s. 368–374.
73 Tegnér 1913, s. 369.
74 Tegnér 1913, s. 369–370.
75 Tegnér 1913, s. 370.
76 Tegnér 1913, s. 370.

känslan i den är ”sann och skön, uttrycket elegiskt utan att vara sömnigt”; dessutom har den ett vackert slut.[77]

Tegnér förklarar den romerska litteraturens guldålder, ”middagen”, med republikens fall. När romarna inte längre i första hand riktade sina krafter mot statsangelägenheter kunde konsten blomstra. Därtill kom uppmuntran från kejsar Augustus.[78] Vergilius är den store mästaren under denna epok. Hans mest fulländade verk anses *Georgica* vara, lärodikten om jordbruk. Det är skönheten i den som framhävs: ”Intet matt ställe, ingen släpande vers, intet prosaiskt utryck. De vanligaste och lägsta föremål få genom hans behandling glans och värde.”[79] Slutligen berömmer Tegnér verkets originalitet. Även om det delvis är imiterat från Hesiodos *Verk och dagar* och andra didaktiska verk är detta i sammanhanget irrelevant, då verket måste betraktas ”såsom fullkomligen poetens eget”.[80] Även eklogerna framhålls med sin ”mängd lysande bilder, ofta förfinade, ehuru ej idylliska känslor och framför allt en mästerlig versification, ett odlat och musikaliskt språk”.[81]

När det gäller *Aeneiden* försvaras den av den blivande professorn i grekiska gentemot de kritiker som hävdat att den är svag i jämförelse med Homeros epos. *Iliaden*, menar Tegnér, tröttar läsaren med allt sitt slaktande, och *Odysséen* tråkar ut med sin ständigt irrande huvudperson Odysseus.[82] *Aeneidens* skönhet prisas, särskilt andra, fjärde och sjätte boken.[83] Ändå blir det Homeros som vinner i längden. Homeros, hävdar Tegnér, *skildrar* inte sina personer; de skildrar sig själva genom sina handlingar och sitt tal.[84]

Därmed avslutas den augusteiska perioden abrupt, utan att ens Horatius eller Ovidius har nämnts. Ingenting från den tredje delen finns bevarat, och vi vet inte vad som mer ingick i föreläsningen.

När Tegnér ska ranka Roms skalder i andra sammanhang är det Vergilius och Horatius som återkommer. I ungdomsdikten ”Skalderna” är det de två som nämns. När väninnan Martina von Schwerin förlorar sin dotter, som var ivrig latinstuderande, författar skalden en sorgedikt,[85] i vilken han nämner Vergilius (kallad vid tillnamnet Maro), Horatius och Tacitus. Även i den ovan nämnda dikten ”Skaldebref” (1815) är

77 Tegnér 1913, s. 372.
78 Tegnér 1913, s. 374.
79 Tegnér 1913, s. 378.
80 Tegnér 1913, s. 379.
81 Tegnér 1913, s. 376.
82 Tegnér 1913, s. 380.
83 Tegnér 1913, s. 384.
84 Tegnér 1913, s. 384.
85 ”Till Martina, vid hennes dotters död” 1839.

det Vergilius och Horatius som värderas högst av de romerska poeterna, med Ovidius som tredje namn i skaran.

I ett tal kallas Horatius av Tegnér ”den visaste bland skalder”,[86] och han citeras som sagt ofta. I en föreläsning om Pindaros nämner Tegnér att Horatius ofta jämförs med Pindaros. Dock låter han den jämförelsen bli till grekens fördel.[87] Visserligen har Horatius

> många och stora poetiska förtjenster, oaktadt hans nedsättande i våra dagar, men som lyriker har han med Pindarus nästan ingen beröringspunkt. Horatius i sina bästa stycken är en glad sällskapsman, en angenäm husvän, en lärare till lefnadsvishet, till sans och måtta, på sin höjd en romersk medborgare, en förnuftig vän af sitt fädernesland. Men Pindarus besjunger hjeltar och är sjelf en hjelte i sången.[88]

Här ser vi igen hur Tegnér försvarar en romersk författare gentemot samtidens belackare, men i slutändan låter den grekiska litteraturen avgå med segern i den estetiska kampen.

NYHUMANISTISKA IDEAL

Mellan åren 1812 och 1824 innehade Tegnér professuren i grekiska vid Lunds universitet. I sin avskedsföreläsning vid universitetet beskriver han grekiskan som formfulländad och ”smärt och afqvistad och rak som ett palmträd, med sin rika, men symmetriska krona, och en näktergal sitter emellan bladen och sjunger”.[89] Homeros, Sofokles, Platon, Herodotos och Xenofon kallar han de främsta: ”något mera fulländadt i detta afseende har hittills icke, så vidt jag vet, visat sig på jorden”.[90]

Det hörde till tidens nyhumanistiska strömning att anse grekernas litteratur för renare och mer ursprunglig och originell än romarnas. Nyhumanisterna riktade kritik mot den romerska kulturen som de ansåg vara våldsam och själlös. Tegnér var en anhängare av dessa idéer och betraktade romarna som ”ett folk för svärdet ej för lyran”,[91] som fältherrar och politiker snarare än konstnärer. ”All kraft öfvergick der till handling och uppoffring, icke till dikt och lekar.”[92] Den romerska poesin ”hade icke utvicklat

86 ”I Jönköpings skola” 1827, SS II, s. 112.
87 ”Inledningar till föreläsningar öfver Pindarus” 1816. Se även Werin 1934, s. 202.
88 Ur ”Inledningar till föreläsningar öfver Pindarus” 1816, Tegnér 1874, s. 188.
89 ”Vid offentliga föreläsningarnas slut” 1824, SS II, s. 69.
90 SS II, s. 70. För Tegnérs förhållande till det grekiska språket, se Blomqvist 2016.
91 Tegnér 1913, s. 357.
92 Tegnér 1913, s. 357.

sig ur nationens egna anlag, såsom den Nordiska eller Grekiska, och saknar i allmänhet en bestämd nationalcaracter; och i sin högsta fullkomlighet röjer den ännu spår af detta sitt första ursprung".[93]

Att göra grekiska till första språk framför latinet för skolelever var också en nyhumanistisk idé. Även om Tegnér tillstod grekiskans överlägsenhet i rikedom och originalitet höll han inte med om just detta, då han menade att det latinska språket låg närmare till hands och fungerade som en sammanbindande länk mellan antik och modern bildning.[94]

Som bekant vurmade Tegnér för den fornnordiska litteraturen, som han ansåg äga nationalkaraktär, till skillnad från den romerska. Hans berömda verk *Frithiofs saga* (1825) är förstås en produkt av denna vurm. I dikten "Kronbruden" (1841) deklarerar diktaren sin poetiska hemvist: han hör till "Brages diktargille". Professorn i grekiska identifierar sig alltså hellre med Brage än Apollon, och biskopen i Växjö stift, ett ämbete som han vid tiden för diktens tillkomst hade innehaft i sjutton år, diktar hellre i nordisk tradition än skriver psalmer som kung David.[95] Med de romerska författarna verkar han inte vilja kännas vid något större släktskap, åtminstone inte litterärt sett.

KÄRLEK TILL DET GREKISKA FÖRMEDLAT VIA DET ROMERSKA

Samtidigt får jag känslan av att Tegnér för syns skull undanhåller läsaren en genuin kärlek till romersk litteratur. När det gäller den prisbelönta ungdomsdikten "Den vise", som jag nämnde inledningsvis, valde Tegnér som underrubrik ett citat ur en av Vergilius ekloger, *sub pedibusque videt nubes et sidera Daphnis*, i översättning "och under sina fötter ser Daphnis moln och stjärnor".[96] I Vergilius dikt är Daphnis en älskad herde som nyligen gått bort och sörjs av sina vänner. I livet efter detta har han höjt sig över sitt gamla jordeliv och sitter nu och blickar ned över världen. Bergen och träden sjunger hans lov och hyllar honom som en gud. Varför Tegnér väljer att citera Vergilius arkadiska idyll, som beträffande innehåll och uttryck står långt från hans egen hjältedikt, framgår inte. Dock vet vi att han beundrade Vergilius. Vergilius *Eclogae*, eller *Bucolica* som verket också kallas, är en romersk variant av Theokritos idyller, pastorala dikter förlagda till grekisk miljö.

93 Tegnér 1913, s. 358.

94 Lindberg 2003, s. 84–86.

95 Vännen och diktarkollegan, tillika psalmförfattaren, J. O. Wallin fick av Tegnér epitetet "Davidsharpan i Norden" i dikten *Nattvardsbarnen* (1820).

96 Vergilius, *Bucolica* 5.57. Brev till G. Rosén 9/2 1804, Brev I, nr 45.

Vidare berättar den unge pristagaren att han som ”namnsedel” i den anonyma tävlingen valde Lucretiuscitatet *Non ita certandi cupidus quam propter amorem*, ”inte så mycket av tävlingslust som av kärlek”,[97] ur *De rerum natura*.[98] Kärlek? Till vad? Till diktkonsten? Taget ur sitt sammanhang kan Lucretiuscitatet förstås betyda rätt och slätt att Tegnér deltog i tävlingen, inte så mycket för tävlandets skull som för sitt intresse att dikta. Kanske kan vi få en ledtråd om vi läser hur Lucretius formulerade det:

E tenebris tantis tam clarum extollere lumen
qui primus potuisti inlustrans commoda vitae,
te sequor, o Graiae gentis decus, inque tuis nunc
ficta pedum pono pressis vestigia signis,
non ita certandi cupidus quam propter amorem
quod te imitari aveo.[99]

Du, den förste som lyft ur mörkret en skinande fackla
och som med den spritt ljus över glädjen livet vill ge oss,
du som skänkt ära åt Greklands folk, dig följer jag troget
och sätter tryggt min fot i de djupa spår du har lämnat,
inte så mycket av tävlingslust som av kärlek och längtan
att söka ödmjukt likna dig.[100]

Den som tilltalas i dikten är Epikuros, grundaren av den filosofiska skola till vilken Lucretius ansluter sig. Lucretius inleder flera av sina böcker i *De rerum natura* med att hylla den grekiske filosofen. Det är troligen inte materialisten Epikuros som den blivande prästen och biskopen Tegnér hyser beundran inför. Poängen, tror jag, är den grekiska filosofins och litteraturens storhet, för vilken en senare författare böjer sig i vördnad. Men det är ändå betecknande för Tegnérs förhållande till den antika litteraturen, att när han väljer ett citat som ska etikettera honom som författare i den utlysta tävlingen, blir det ett som uttrycker beundran för det grekiska, men som är hämtat ur den romerska litteraturen. Det var i den han hade sin grund och det var den litteratur som hans bildade samtid hade läst. Den kärlek som utgör drivkraften för hans dikt blir därför, som jag tolkar det, trefaldig kärlek: till diktandet på det egna modersmålet, till

97 Översättning Björkeson 2018.
98 Lucretius, *De rerum natura* 3.5.
99 Lucretius, *De rerum natura* 3.1–6.
100 Översättning Björkeson 2018.

de grekiska mästarna samt till de romerska författarna som står i tacksamhetsskuld till sina grekiska föregångare och uttrycker sin beundran inför dem.

EN GUDOM UPPENBARAR SIG

I den antika epiken var det litterär sed hos författarna att i inledningsraderna be om bistånd från en gud, ofta en musa, om inspiration till verket. Men ibland uppenbarar sig gudarna själva för författaren för att ge råd om det påbörjade litterära projektet. Även om detta poetiska grepp har sitt ursprung hos grekerna,[101] har det blivit känt för eftervärlden via den romerska litteraturen, och då inte bara inom epiken.

I Vergilius sjätte eklog är herdediktaren i färd med att besjunga kungar och strider. Då dyker Apollo (med tillnamnet *Cynthius*) upp och förmanar poeten att hålla fast vid herdepoesin och ge upp tanken på att skriva hjältedikter.[102] Något liknande sker i Ovidius *Amores*. I samlingens första dikt berättar skalden hur han har påbörjat en dikt om krig och hjältebragder på hexameter, men störs av Cupido som rycker bort en versfot från varannan rad.[103] Kärleksguden vill förstås att poeten ska dikta på kärlekens versmått, elegiskt distikon, och förvandlar därför varannan hexameterrad till pentameter. I den andra bokens första dikt förklarar diktaren att Amor har befallt vad han ska skriva.[104] Och i den dikt som inleder tredje boken möter diktaren två muser som representerar *Elegien* respektive *Tragedien*. Den senare förmanar honom att överge den lättsinniga genren kärlekselegi och i stället ägna sig åt den högstämda tragedien.[105]

En liknande scen återfinns i Tegnérs hyllningsdikt till brodern Elof:

> Och bäst jag diktade, det sken i qvällen,
> och från Olympen nedsteg en gestalt,
> med lyran i sin hand, och på min panna
> hon lade fingret, hviskande till mig:
> Du menar godt, men orätt är din väg
> och det förbund, som här du ville stifta
> om ock det bildas, leder ej till målet.[106]

101 I Kallimachos *Aitia* 1 dyker Apollon upp för att ge diktaren skrivråd.
102 Vergilius, *Bucolica* 6.1–12.
103 Ovidius, *Amores* 1.1:3–4.
104 *Hoc quoque iussit Amor*. Ovidius, *Amores* 2.1.3.
105 Ovidius, *Amores* 3.11–32.
106 ”Elof Tegnér”, SS 1876, s. 368. Originaldikten författades vid broderns död år 1815, men bearbetades. De citerade raderna ovan sägs vara tillagda så sent som på 1840-talet, se Werin 1934, s. 314–316.

En gudom uppenbarar sig för den skrivande poeten och övertalar honom att tänka om, att ändra riktning. Den första tanken som slår läsaren är troligen att det är Apollo som stiger ned till den diktande poeten. I den rollen möter vi Apollo hos Kallimachos och Vergilius. Men så omtalas gudomen med ”hon”. Av muserna, vilkas ledare Apollo är, är det Terpsichore, musan för dans och sång, som avbildas med lyra. Men hon bor inte på Olympen. Muserna håller till på Parnassos eller Helikon, beroende på vilken tradition man följer. Men kanske är det faktiskt så att Tegnér låter henne få sitt hem på Olympen. I hans dikt ”Onar och Kalliope”, även kallad ”Drömmen och sångmön”, (ca 1840) är Kalliope dotter till Apollon (som är den grekiska varianten av namnet), trots att alla muser enligt myterna är döttrar till Zeus.

Musans ärende är att förmana poeten till försoning:

> Det skönas blomma växer icke opp
> på polemikens ofruktbara grund

Närmare bestämt handlar det om nedgrävning av stridsyxan i en litterär fejd.[107] Den litterära striden mellan fosforisterna, med Atterbom i spetsen, och den gamla skolan, företrädd av Leopold, pågick under flera decennier. Tegnér var aldrig någon egentlig kombattant i striden, men umgicks med planer på att starta en tidskrift som skulle utgöra en motrörelse. Han kom dock på andra tankar, och tidskriften blev aldrig av.

Det epifaniska motivet är således grekiskt men förmedlat via den romerska litteraturen. Den direkta uppmaningen från guden till poeten för tankarna till Ovidius behandling av motivet.

EN LYRANS MAN

Esaias Tegnér var bildad i latin och den romerska litteraturen som få, men betraktade sig aldrig som någon riktig latinare. Han uttryckte missnöje med sin förmåga att författa på latin, trots att han beundrades för sina färdigheter i det latinska språket. Dessa färdigheter hade grundats i tidiga år. Det föll sig naturligt för honom att citera ur den romerska litteraturen, men han gör det företrädesvis i sina brev och tal, inte lika mycket i poesin. I breven och talen strör han latinska litterära citat här och där, för att uttrycka något kvickt eller kärnfullt, för att understryka vad han vill säga, för att undervisa eller knyta an till läsarens eller åhörarens gemensamma bildning. De förslag på påverkan från romersk poesi som har framförts utöver dem jag nämnt ter sig ofta långsökta och inte särskilt övertygande.

107 Se t.ex. Werin 1934, s. 313 ff. och Lotass 2013.

Påfallande lite i Tegnérs stora produktion påminner om den romerska litteraturen. Visst förklaras det av att han var professor i grekiska och att hans hjärta klappade för det grekiska språket och den grekiska kulturen, men också att han var barn av sin tid. Litterär självständighet och originalitet var egenskaper i litteraturen som upphöjdes av romantikerna och nyhumanisterna. Som den konstnär Tegnér var ansåg han att det var i den grekiska litteraturen som man fann poetisk fulländning. Han ville identifiera sig mer med den kulturen, med Kalliope som musa. På samma sätt intresserade han sig mer för det nordiskt folkliga och såg sig som en poet i Brages tjänst.

Det låg i tiden att betrakta de romerska författarna som epigoner. De imiterade grekerna utan att överträffa dem. I sin föreläsning om den romerska litteraturen förklarar Tegnér denna brist: romarna var världserövrare och politiker. Även om Tegnér erkänner storheten hos flera romerska författare, särskilt Horatius och Vergilius, vilka han försvarar mot samtidens klander, är likväl grekerna oöverträffade. De romerska författarna får stå i bakgrunden. De tillhörde ett folk som i första hand var svärdets och inte lyrans män. Således är det romarnas manlighet, hjältemod, ståndaktighet, pliktkänsla och levnadsvisdom som bör framhållas. De romerska författarnas svenska arvtagare, Adlerbeth och Lundblad, förlänas hyllningsdikter i festlig akademisk tradition med tydliga influenser från romersk poesi. När Tegnér diktar i denna stil är det just i en tradition, och dessutom med dikter tillägnade män som tillhör en äldre generation med andra ideal. Själv ansåg han sig inte höra till kretsen av ”Latiens nordiska skalder”. I de flesta andra fall använder Tegnér den romerska litteraturen för att uttrycka beundran för dess grekiska föregångare. Vergilius och Horatius i all ära, men Homeros och Pindaros låg honom varmare om hjärtat.